

Dar z Fondation Custodia w Paryżu dla Biblioteki Muzeum Narodowego w Warszawie

W styczniu 2011 roku Biblioteka Muzeum Narodowego w Warszawie otrzymała niecodzienny dar. Z inicjatywy dr. Gera Luijtена, dyrektora Fondation Custodia w Paryżu, kilka tysięcy książek z zakresu historii sztuki ze zbiorów tej słynnej instytucji zostało przywiezionych do Warszawy. Dar obejmuje m.in. katalogi zbiorów, katalogi wystaw (w tym tych współorganizowanych przez Fondation Custodia), monografie artystów, krytyczne wydania tekstów źródłowych. Część publikacji pochodzi ze zbiorów nieżyjącego dyrektora fundacji Carlosa van Hasselta oraz kolekcjonera o polskich korzeniach André Niewęglowskiego.

Wszystkie etapy przygotowania tego przedsięwzięcia zasługują na szczególne uznanie. Stroną organizacyjną zajął się dyrektor Luijten, pozyskując dla swego zamierzenia holenderską firmę transportową „Jan Kortmann”, która dopełniła wszelkich formalności, a także stała się wyłącznym sponsorem przedsięwzięcia, organizując transport „od drzwi do drzwi”. Książki zostały spakowane przez bibliotekarzy fundacji, Wilfreda De Bruijna i Hansa Buijsa, zgodnie z systemem podziału na szkoły (sztuka włoska, francuska, holenderska etc.) i tematy, w celu ułatwienia pracownikom Biblioteki MNW dalszych prac. Darczyńcy zapewnili także Muzeum swobodę dysponowania książkami, które nie wejdą do zbiorów Biblioteki, stwarzając możliwość przekazania ich innym instytucjom w Polsce.

Aczkolwiek kontakty naukowe obecnego dyrektora Fondation Custodia z warszawską instytucją sięgają okresu, gdy dr Luijten był wieloletnim szefem Rijksprentenkabinet w Rijksmuseum w Amsterdamie, jego inicjatywa stanowiła wielką niespodziankę dla Muzeum. Prowadzone przez tego specjalistę badania nad dawną grafiką holenderską w jej aspektach artystycznych czy społecznych, podobnie jak te dotyczące działalności oficyn wydawniczych zarówno na Północy, jak i na Południu Europy, sprowadzały go niejednokrotnie do zbiorów Muzeum Narodowego w Warszawie. Należy podkreślić, że liczne konsultacje, których zawsze chętnie udzielał pracownikom Gabinetu Grafiki Europejskiej, trwają od kilkunastu

lat. Działalność tego wybitnego badacza i eksperta jako redaktora naukowego serii The New Hollstein. Dutch and Flemish Etchings, Engravings and Woodcuts, 1450–1700 (wspólnie z Christianem Schuckmanem) przyczyniała się do poszerzania wspólnych kontaktów. Ich kulminację stanowił niezapomniany błyskotliwy wykład specjalny *Rembrandt. The Painter as a Printmaker*, który dr Ger Luijten, znawca grafiki Rembrandta, zaproszony przez ówczesnego dyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie Ferdynanda B. Ruszczyca, wygłosił w listopadzie 2006 roku, w czasie trwania wystawy „Rembrandt. Rysunki i ryciny w zbiorach polskich”), zorganizowanej z okazji 400. rocznicy urodzin artysty¹.

Warszawskie muzeum z Fondation Custodia w szczególności sposób połączył wieloletni projekt zainicjowany przez kontynuatorów dzieła Fritsa Lugta, rozszerzający edycję jego *Les marques de collections de dessins et d'estampes* z lat 1921 i 1956 (*Supplément*)² o nieuwzględnione wówczas znaki kolekcji, pieczęcie, koordynowany ze strony holenderskiej przez dr. Petera Fuhringa. W przedsięwzięciu tym uczestniczył zespół pracowników Gabinetów Grafiki i Rysunku Nowożytnego Obcego oraz Gabinetu Grafiki i Rysunku Polskiego. Ich merytoryczny wkład, jak również charakter i przebieg współpracy zyskał wysokie uznanie inicjatorów projektu, wyrażone m.in. na międzynarodowej konferencji International Council for Curators of Dutch and Flemish Art (CODART ELF, Gandawa, 9–11 marca 2008), podczas której Rhea Sylvia Blok, podsumowała stan i wyniki prac. Na przestrzeni kilku lat ze strony Gabinetu Rycin i Rysunków w projekcie uczestniczyli: Agnieszka Chmielewska, Piotr Czyż, Marcin Romeyko-Hurko, Piotr Borusowski, Piotr Kibort.

W ofiarowanym zbiorze książek zdecydowaną większość stanowią publikacje stricte naukowe, niemniej obecne są w nim również wydawnictwa popularyzatorskie. Charakter tego zbioru określają dwie główne, najliczniej reprezentowane części: z jednej strony prace poświęcone sztuce i kulturze niderlandzkiej, z drugiej sztukom graficznym i malarstwu, co wynika z rodzaju zbiorów i zakresu działalności paryskiej instytucji. Ofiarodawcy dołączyli również brakujące w zbiorze MNW publikacje Fondation Custodia, dzięki czemu Biblioteka Muzeum może obecnie poszczycić się niemal kompletem tych wydawnictw.

Charakteryzując dar, Małgorzata Polakowska, kierownik Biblioteki Muzeum Narodowego w Warszawie, stwierdza że należy on nie tylko do największych w historii instytucji, ale i szczególnie wzbogacających jej zbiory o cenne pozycje nieobecne nawet w tym naukowym specjalistycznym księgozbiore, służąc zarówno badaczom i studentom, jak i wszystkim zainteresowanym sztuką i wieloaspektowymi badaniami prowadzonymi na świecie. Co więcej, znaczna część ofiarowanych publikacji nie była dotąd dostępna nie tylko w Muzeum Narodowym w Warszawie, ale w żadnej z bibliotek w Polsce. Odtąd wspaniały dar z Paryża będzie zatem służyć całemu polskiemu środowisku naukowemu.

¹ *Rembrandt. Rysunki i ryciny w zbiorach polskich. Katalog*, red. Anna Kozak, Joanna A. Tomicka, Muzeum Narodowe w Warszawie, Warszawa 2009.

² Frits Lugt, *Les marques de collections de dessins et d'estampes... avec des notices historiques sur les collectionneurs, les collections, les ventes, les marchands et éditeurs etc.*, Vereenigde Drukkerijen, Amsterdam 1921 oraz idem, *Les marques de collections de dessins et d'estampes. Supplément*, Martinus Nijhoff, La Haye 1956.